

1. ชื่อสมุนไพร กุ่มน้ำ (KUM NAM)
2. ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cratevae Magna* (Lour.) DC. ชื่อวงศ์ Capparaceae
3. ชื่ออื่น รอละ (เชียงใหม่), เหาะเถาะ (กาญจนบุรี), อำเภอ (สุพรรณบุรี)
4. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

กุ่มน้ำเป็นไม้ต้น สูง 4-15 เมตร ตามกิ่งก้านมีช่องอากาศ

ใบ เป็นใบประกอบแบบฝ่ามือเรียงสลับ ก้านใบยาว 5-10 เซนติเมตร มีใบย่อย 3 ใบ รูปรีหรือรูปใบหอก กว้าง 1.5-6.5 เซนติเมตร ยาว 4.5-18 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนแหลมหรือสอบแคบ ใบย่อยด้านข้างโคนเบี้ยว ขอบเรียบ เนื้อใบค่อนข้างหนา เกลี้ยง ด้านล่างสีอ่อนกว่าด้านบน เส้นใบเห็นชัดทางด้านล่าง

ดอก ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกตามปลายยอด มีดอกจำนวนมาก ดอกสมบูรณ์เพศ ก้านดอกยาว 4-5 เซนติเมตร เมื่อดอกร่วงมักจะทิ้งรอยแผลไว้ตามแกนกลางช่อดอก ฐานดอกรูปจานโค้งขึ้น กลีบเลี้ยงและกลีบดอกติดอยู่ที่ขอบ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปไข่ ปลายแหลม กลีบดอก 4 กลีบ สีขาวแล้วเปลี่ยนเป็นสีเหลืองเมื่อแก่ รูปค่อนข้างกลมหรือรูปรี กว้าง 1-2.5 เซนติเมตร ยาว 2-3 เซนติเมตร เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก สีม่วง

ผล แบบมีเนื้อหนึ่งถึงหลายเมล็ด รูปรี กว้าง 1.5-4.5 เซนติเมตร ยาว 2-6 เซนติเมตร สีออกขาว ผิวหยาบมีตุ่ม ก้านผลใหญ่แข็ง เมล็ดกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.6-1 เซนติเมตร สีน้ำตาลเข้ม มีเนื้อแน่น

5. ส่วนที่ใช้ทำยา

เปลือกต้นแห้ง

6. สรรพคุณของแต่ละส่วนที่ใช้ทำยา

เปลือกต้นกุ่มน้ำมีรสร้อน สรรพคุณแก้สะอึก ขับลม ขับเหงื่อ ขับผายลม แก้กิดสีดวงทวาร แก้กระษัย แก้ปวดท้องและ บำรุงธาตุ

7. รายงานการวิจัยปัจจุบัน

ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยพรีคลินิกพบว่า เปลือกกุ่มน้ำ ป้องกันการเกิดนิ่วและทำให้ระบายได้ง่ายขึ้น

8. สารสำคัญ

เปลือกกุ่มน้ำมีสารกลุ่มไตรเทอร์พีนอยด์ (triterpenoids) ที่สำคัญคือ ลูปีออล (lupeol) นอกจากนี้ยังพบสารอื่น เช่น ลูปีออลแอซีเตต (lupeolacetate) ลูปีโนน (lupenone) คาตาบิซิน (cadabicine) คาตาบิซินไดแอซีเตต (cadabicediacetate) และคาทีชิน (catechin) เป็นต้น

9. แหล่งกำเนิด และกระจายพันธุ์

พืชชนิดนี้มีเขตการกระจายพันธุ์จากอินเดียจนถึงภูมิภาคอินโดจีน มาเลเซียและหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก ในประเทศไทย พบขึ้นตามริมน้ำบริเวณป่าดิบแล้งและป่าผลัดใบ ที่ระดับความสูง 30-700 เมตรจากระดับน้ำทะเล

10. พื้นที่เหมาะสมในการปลูกในประเทศไทย

- ลักษณะพื้นที่ พื้นที่ริมน้ำลำคลอง ที่ราบลุ่ม ริมน้ำตกลำธาร
- ภาค ทั่วประเทศ
- จังหวัด ทั่วประเทศ

11. การคัดเลือกพันธุ์ (พันธุ์ที่นิยมปลูกในประเทศไทย)

- พันธุ์ที่ใช้เป็นยา พันธุ์พื้นเมืองทั่วไป
- พันธุ์ที่ใช้เป็นอาหาร พันธุ์พื้นเมืองทั่วไป

12. การขยายพันธุ์

ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดและปักชำ กุ่มน้ำจะนิยมขยายพันธุ์ด้วยการปักชำกว่าการเพาะเมล็ด โดยการตัดกิ่งกิ่งแก่กิ่งอ่อน ยาวประมาณ 10 นิ้ว ปักชำในถุงเพาะชำที่ใส่ขี้เถ้ากลบเอาไว้ในเรือนเพาะชำ รดน้ำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอประมาณ 25 – 30 วัน กุ่มน้ำ จะแตกยอดอ่อนขึ้นมาเป็นต้นใหม่

13. การปลูก/สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูก

- ฤดูกาลเพาะปลูก ปลูกได้ทุกฤดูกาล ส่วนมากจะนิยมปลูกริมน้ำจะเจริญงอกงามดี
- การเตรียมดิน โดยการขุดหลุมขนาดกว้าง 30 เซนติเมตร ลึก 30 เซนติเมตร รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก โดยการปลูกเท่ากัน 1 – 1.5 เมตร
- วิธีการปลูก เมื่อต้นกล้าของกุ่มน้ำอายุประมาณ 6 – 12 เดือน ให้เอาลงปลูกในหลุมที่เตรียมไว้ กลบดิน ปักไม้ค้ำฝัฟุ้งต้น รดน้ำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอ

14. การปฏิบัติดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย กุ่มน้ำให้ปุ๋ยเมื่อรองก้นหลุมแล้ว จะให้อีกครั้งเมื่อปลูกได้อายุ 6 เดือน โดยการให้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์
- การให้น้ำ กุ่มน้ำชอบน้ำมากยิ่งน้ำขังจะเจริญเติบโตได้ดี ควรชุ่มชื้นอยู่ตลอด
- การกำจัดวัชพืช ควรทำพร้อมกับการใส่ปุ๋ยและกำจัดวัชพืช
- การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู กุ่มน้ำจะมีแมลงชอบกัดกินใบอ่อน ควรฉีดสารชีวภาพไล่แมลง

15. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว

- ฤดูกาลการเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวได้ทุกฤดูกาล กุ่มน้ำจะเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ 5 – 7 ปี
- วิธีการเก็บเกี่ยว โดยการตัดต้นเอาโคนไว้ เพื่อให้เกิดต้นใหม่ แล้วตัดกิ่งก้านเล็ก ๆ พร้อมทั้งใบอกให้หมด และส่งแปรรูปต่อไป
- การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อได้กุ่มน้ำและกิ่งมาแล้ว ทำการตัดเป็นท่อนเล็ก ๆ สั้น ๆ แล้วลอกเอาเปลือกออก หรือใช้มีดลากเอาแต่เปลือก แล้วนำไปตากแดดที่ประมาณ 4 – 5 วัน จนแห้ง จึงนำไปอบอีกครั้งจนแห้งสนิท
- การบรรจุและการเก็บรักษา เมื่อได้เปลือกกุ่มน้ำแห้งมาแล้ว ใส่ถุงพลาสติกส่งจำหน่ายต่อไป หรือจะเก็บใส่กระสอบ โปรง ๆ ในห้องที่มีอุณหภูมิปกติ

16. การจำหน่าย

เปลือกต้นกุ่มน้ำแห้ง ราคา กิโลกรัมละ 40-100 บาท